

JEZERSKI LIST

JEZERO JE – JEZERA NI

Že 16. leto zapored je SGGOŠ Ljubljana izpeljala nacionalni projekt Unesco ASPnet Slovenije. Tokrat nas je nagovarjala kulturna dediščina Primorja. Za učilnico na prostem smo izbrali sončno mesto Piran, ki je prava zakladnica kulturne dediščine, saj se je ustvarjala skozi bogato in pestro zgodovino mesta.

Namen projekta je tudi pri mladih oblikovati primeren odnos do naravne in kulturne dediščine, da bi se zavedali njenega pomena in bi jo znali varovati. Z aktivno udeležbo v delavnicah pa želimo spodbuditi njihovo vedoželjnost in ustvarjalnost.

Letos se je enodnevne tabora udeležilo 47 učencev in dijakov ter njihovih mentorjev. Prišli so iz 5 slovenskih šol:

- OŠ Cirila Kosmača, Piran
- OŠ Jožeta Moškriča, Ljubljana
- Gimnazija Novo mesto
- Center za usposabljanje Elvira Vatovec Strunjan
- SGGOŠ Ljubljana

Učenci in dijaki so skupaj s svojimi mentorji ustvarjali v 5 delavnicah:

- gradbena delavnica: Trški plašč v akvarelu, mentorica Karin Prodan
- pečarska delavnica: Izdelava mozaikov, mentorica Biljana Postolova
- kamnoseška delavnica: Oblikovanje kamnitih magnetov, mentor Janko Brunček
- novinarska delavnica: Jezerski list, mentorica Ksenija Juvan Berič
- fotografska delavnica: mentor Dimitrije Djokić

Udeleženci 16. Unescovega tabora v Piranu, 20. 4. 2018

Za gostoljubje in pomoč pri izvedbi tabora se zahvaljujemo OŠ Cirila Kosmača, Piran.

JEZERO JE – JEZERA NI MORJE JE !

Trški plašč v akvarelu, mentorica Karin Podan

Nismo se zbrali ob jezeru – ampak na morju. Piran navduši z majhnimi, ozkimi uličicami, s starimi stavbami in neverjetnimi detajli.

Dan je bil sončen in topel, kot nalašč za posedanje na Tartinijevem trgu s skicirko v rokah. Kar težko se je bilo odločiti, kaj narisati, naslikati.

Tartinijev trg je postal osrednji piranski trg ob koncu 13., današnjo podobo pa je dobil v drugi polovici 19. stoletja. Z zasutjem mandrača so ustvarili prostorno tržno ploščad, okoli katere so zgradili vse pomembnejše občinske ustanove (občinska in sodna palača ...) ter meščanske stavbe, od katerih se je v prvotni obliki ohranila le gotska hiša, imenovana Benečanka. Trg so poimenovali po slavnem piranskem rojaku, violinistu in komponistu Giuseppeu Tartiniju (1692–1770), ki je ime rodnega mesta ponasel daleč po Evropi.

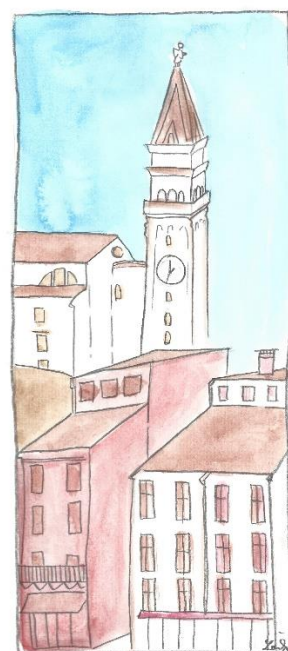

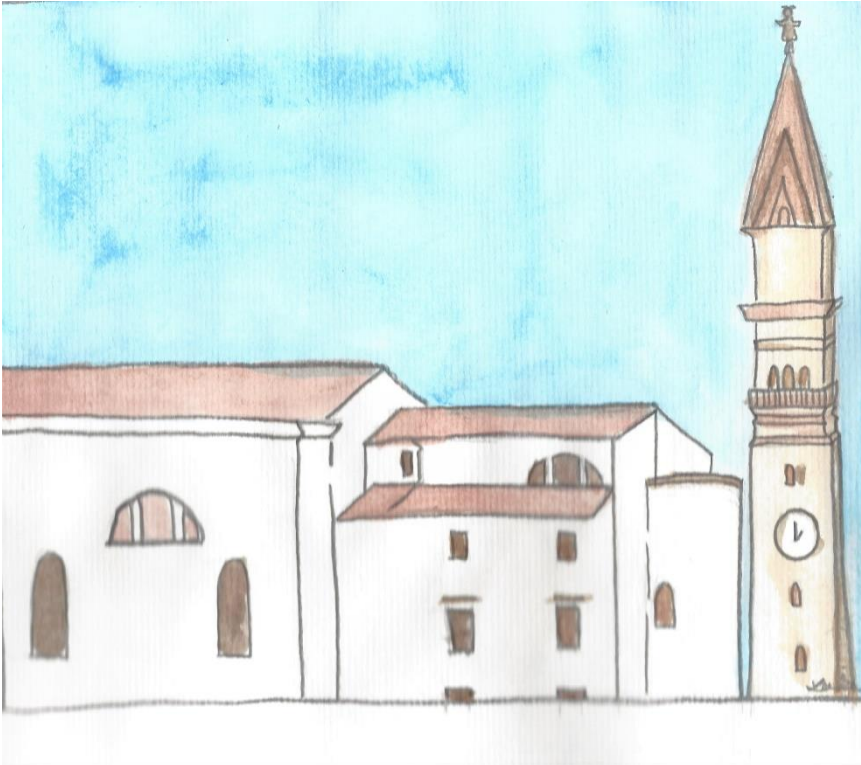
Učenci in dijaki so v tehniki akvarela slikali mogočna pročelja stavb, ki obkrožajo Tartinijev trg, s čimer so prenesli na papir duh tedanjega časa.

Tartinijev trg, glasba, mir in navdih

Od ideje - do izvedbe

Tudi cerkev svetega Jurija nad Piranom je navdih za mnoge umetnike. Verjetno je nastala v 12. stoletju, vendar točnega podatka o nastanku ni. V sedanji velikosti je bila sezidana v 14. stoletju. Današnjo podobo pa je dobila po baročni prenovi leta 1637. Zvonik je bil dograjen leta 1608, krstilnica pa leta 1650. V teh letih so utrdili tudi grič, na katerem stoji cerkev.

Podporno zidovje so zgradili leta 1641, na morski strani pa so grič utrdili s kamnitimi oboki. Gradnja obokov, ki se je začela leta 1663, je trajala do leta 1804. Oboke, ki so bili zaradi erozije že močno načeti, so leta 1998 obnovili.

Leta 1737 je cerkev sv. Jurija dobila sedem marmornih oltarjev. Od ohranjenih umetnin izstopata dve plastiki sv. Jurija. Večja, iz 17. stoletja, je delo neznanega avtorja. Manjša je posrebrena in so jo izdelali v piranski zlatarski delavnici. Stenske slike so delo beneške slikarske šole.

Sveti Jurij je zaščitnik mesta. Krščanski princ in vitez iz Kapadokije je kot svetnik in mučenec postal zaščitnik orožarjev in vojščakov, razglašen pa je bil tudi za zaščitnika številnih naselij.

Upodabljajo ga kot moža v viteški opravi na belem konju. Značilni zanj sta ščit in sulica. Podoba sv. Jurija na konju v boju z zmajem spada med najbolj znane in najpogostejše upodobitve v krščanstvu.

Krščanska legenda o njem temelji na poganskem izročilu o prihodu pomladi v deželo. Njegov praznik (24. aprila) zato pomeni vrnitev pomladi, vstajenje in napredek. Najbolj znana legenda o sv. Juriju je zapisana v srednjeveški knjigi »Legenda aurea«, ki jo je napisal Jacobo da Vortagine in govori o tem, kako je Jurij rešil kraljevo hčer pred zmajem, ki je ustrahoval vso deželo. Napadel ga je s sulico, ga ranil in obljubil ljudstvu, da ga bo ubil, če se bodo dali vsi krstiti. Ko ga je usmrtil, se je dalo krstiti petnajst tisoč ljudi.

MOZAIK

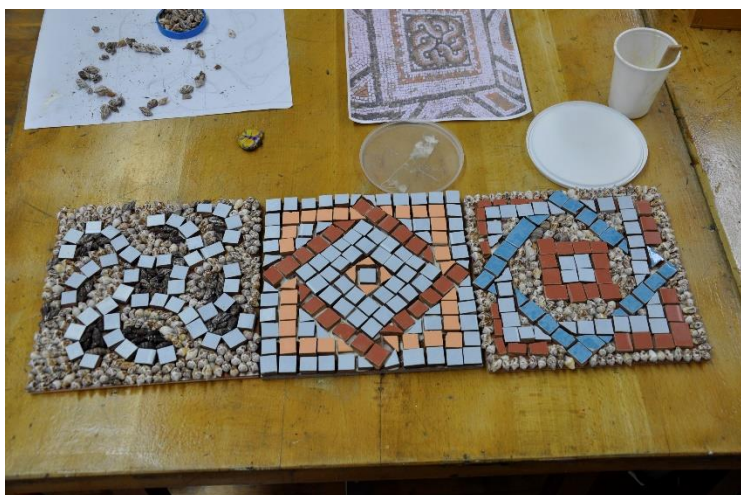
Mozaik je ornamentalna ali figuralna slika, izdelana iz barvnih kamnitih ali steklenih ploščic različnih oblik, ki jih z vezivi pritrdimo na površino. Mozaike so izdelovali že 3000 let pr. n. št. na Bližnjem vzhodu, od koder so jih prevzeli Grki in Rimljani za okrasitev tal. Bizantinska umetnost jih je uporabljala za slike na stenah in obokih v notranjosti stavb, cerkva in za ikone. Torej je imel mozaik tako estetsko kot uporabno funkcijo.

Izdelava mozaika ni zapletena. Koščke keramike ali stekla se vtisne v svež omet. Toda v rokah umetnikov je ta umetnost dosegla nepredstavljen sijaj in zapletenost. Izkušen izdelovalec mozaikov je lahko iz teh oglatih črepinj pričaral brezčasne umetnine. Mozaiki niso le upodobitve nekdanjega vsakdanjega življenja, ampak tudi pričevanje o umetniški občutljivosti.

Učenci in dijaki so pod mentorstvom Biljane Postolove in Marjane Kolnik poustvarjali izseke iz oglejskih mozaikov, mnogi pa so ustvarjali lastne kreacije. V prostorih OŠ Cirila Kosmača so zbirali, sestavljali, lepili – in nastale so prave male umetnine.

Poleg keramičnih koščkov je zanimiv material za mozaik tudi školjka, ki da končnemu izdelku zanimivo strukturo.

Dekleti sta izdelali dva detajla – rožo in Salomonov križ oz. vozle. Sestavljen je iz dveh zank, ki se simetrično prepletata na štirih mestih in tvorita podobo križa. Najdemo ga pri številnih kulturah. Salomonov vozle se pogosto pojavlja v starih rimskih mozaikih, navadno v obliki dveh prepletenih ovalov.

Simbolika križa: ker nima ne začetka ne konca, predstavlja nesmrtnost in večnost. Po drugi strani spominja na dve prepleteni figuri, zato ga včasih označujejo kot vozle ljubimcev.

OBDELAVA KAMNA

Obdelava kamna ima eno najdaljših tradicij. Kamen so oblikovali v orodje, orožje, v dekorativne in uporabne predmete. Seveda pa so iz kamna gradili tudi bivališča.

Kamnoseki so bili zelo pomembni pri gradnji stavb, saj so svojim civilizacijam zgradili najbolj impresivne in dolgotrajne spomenike. Egipčani so zgradili piramide, civilizacije Srednje Amerike so imele svoje stopničaste piramide, Perzijci palače, Grki templje in Rimljani mnoge impresivne zgradbe.

Srednjeveške kamnoseške veščine so bile zelo iskane, člani ceha pa so razlikovali tri razrede kamnosekov: vajence, pomočnike in mojstre. Mojster kamnosek je bil svobodnjak, ki je lahko potoval, ko je želel delati na projektih pokroviteljev.

Srednjeveški kamnosek je na svojem izdelku pogosto izklesal osebni simbol, da bi razlikoval svoje delo od drugih kamnosekov. To je zagotavljalo tudi preprost sistem nadzora kakovosti.

Renesansa je videla v kamnoseštvu vrnitev k prefinjenosti klasične dobe. Središče renesanse je bila Italija, kjer so mesta, kot so Firenze, postavila velike strukture, med njimi stolnico Santa Maria del Fiore, Neptunov vodnjak in Medičejsko knjižnico, ki jo je načrtoval in zgradil Michelangelo, slavni renesančni kamnosek/kipar.

V 20. stoletju je kamnoseštvo zaznalo najbolj radikalne spremembe v načinu dela. V prvi polovici stoletja je bilo največ težkega dela opravljenega z vlečnimi živalmi ali s človeško močjo. Z izumom motorja z notranjim izgorevanjem je veliko težkih opravil postalo preprostejših in lažjih. Žerjavi in viličarji so enostavno premikali in polagali težke kamne. Motorni mešalniki malte so prihranili veliko

časa in energije. Orodja na stisnjen zrak so zmanjšala časovno intenzivnost dela. Z bencinskimi in električnimi diamantnimi žagami se lahko kamen precej hitreje in natančneje prereže.

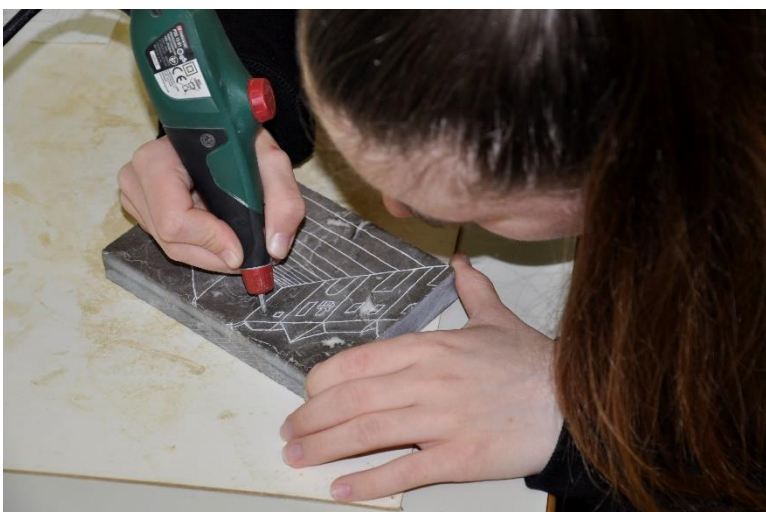

Udeleženci kamnoseške delavnice, ki jo je vodil mentor Janko Brunček, so se lotili izdelovanja preprostih kamnitih magnetov.

Vsak je dobil kamen, na katerega je vrezal vzorec po svojem navdihu.

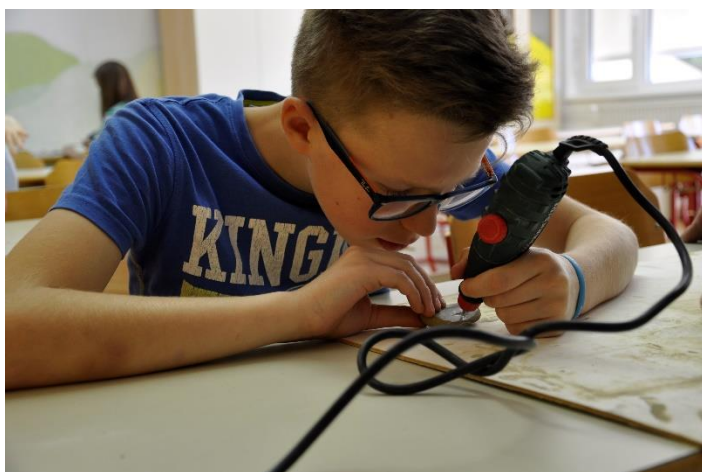
Nastali so zelo izvirni izdelki.

Vzdušje v »kamnoseški učilnici«

FOTOGRAFIJA

Delo in vzdušje na taboru je dokumentiral Dimitrije Djokić.

JEZERSKI LIST

Tekanje od delavnice do delavnice.

Turška kava.

Beleženje vtisov.

Espresso.

Pogovor z vodjo tabora.

Ledena kava.

Vnašanje podatkov.

Kapučino.

Iskanje virov, zapis.

Macchiato.

Spoznanje

Ljubim ležanje v soncu.

Vznak in zaprtih oči.

Na travi ob morju.

Mila Kačič

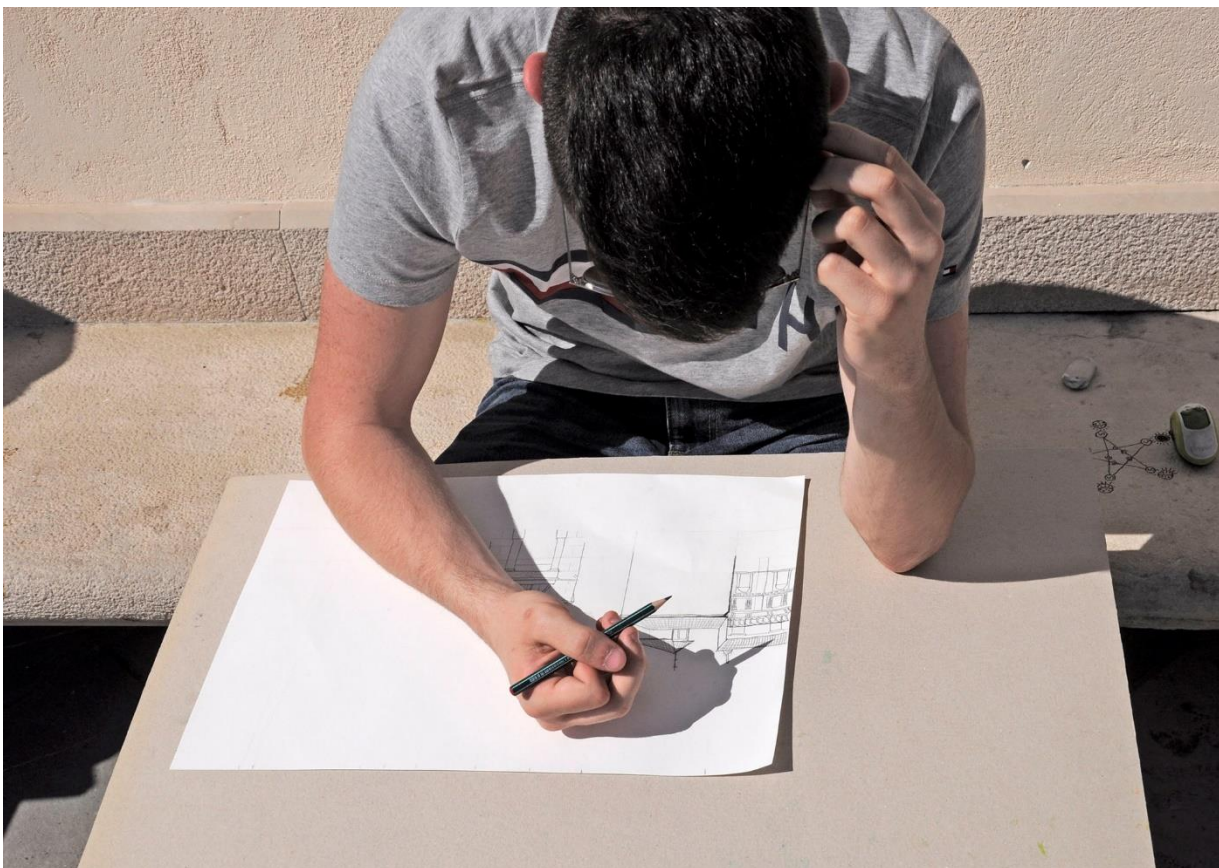

Viri:

1. Tartinijev trg [citirano 20. 04. 2018]. Dostopno na spletnem naslovu: https://sl.wikipedia.org/wiki/Tartinijev_trg
2. Ravter. Marija, Mirko. *Simbol: Križ kralja Salomona*. [online]. [citirano 20. 4. 2018]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://ar-tour.com/guides/simboli-verski---izbor/ravter-marija-mirko.aspx>
3. Stolna cerkev svetega Jurija [citirano 20. 4. 2018]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.portoroz.si/si/dozivetja/kulturne-znamenitosti/cerkve/stolna-cerkev-sv-jurija>
4. Kamnoseštvo [citirano 20. 04. 2018]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Kamnose%C5%A1tvo>

Jezerski list
SGGOŠ Ljubljana
Ksenija Juvan Berič
2018